

deVerdieping

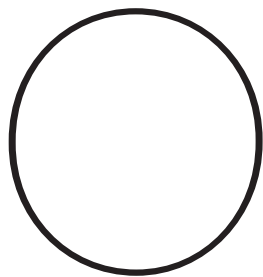
VERVUILENDE UITSTOOT Volgens actievoerders is de Isla-raffinaderij op Curaçao de grootste milieuvvervuiler van het koninkrijk. Al honderd jaar lang stoot de oliefabriek gassen en roet uit over het eiland. Tegenstanders zien de 'Isla' als een **industriële monument van bestuurlijk falen**.

reportage **Joop Bouma, Curaçao**

Curaçao, paradijs vol zwavel en nikkel

Het meetstation voor de luchtkwaliteit meet bij de Isla-raffinaderij is groen uitgeslagen. De aanslag bevat vanadium, nikkel en zwavel. FOTO'S JOOP BOUMA

Op witte muurtjes in woonwijken onder de rook van de Isla-raffinaderij op Curaçao zit een groenige aanslag. Ook het witte stucwerk bij de toegangspoort van de oude joodse begraafplaats Beth

Haïm is mosgroen uitgeslagen.

De graven liggen letterlijk tegen de omheining van de Isla. De begraafplaats was er veel eerder, in 1659 al, 250 jaar voordat de Isla werd gebouwd. Al zestig jaar worden er geen doden meer begraven in de gewijde grond. Het is er te vuil.

De bevolking van Curaçao kreeg kortgeleden advies van de groene aanslag voorlopig te laten zitten, eerst maar eens kijken of schoonmaken risico's oplevert. TNO voerde een eerste analyse uit in opdracht van het eilandbestuur om na te gaan wat er in die groene was zit: vanadium, nikkel en zwavel mogelijk afkomstig van industriële bronnen, bijvoorbeeld van de verbranding van olie, aldus het onderzoeksinstituut.

Vanadiumverbindingen zijn zeer giftig, inademing kan longkanker veroorzaken. Ook nikkel heeft kankerverwekkende eigenschappen. Het is vrij zeker dat de talloze schoorsteenpijpen op het uitgestrekte Isla-terrein de zware metalen verspreiden over de omgeving. Een nader onderzoek naar de gezondheidseffecten is nog nooit gedaan. De precieze

herkomst van de aanslag is nog onduidelijk. De groene substantie kan uit de raffinaderij komen, waar vaak en langdurig wordt afgefakkeld, maar ook van de oliegestookte energiecentrale op het Isla-terrein, die de fabriek van elektriciteit voorziet. Voor Isla-woordvoerder Hennie Cornelia staat vast dat de verontreiniging van de centrale komt, en in ieder geval niet van de raffinaderij.

Sandra in 't Veld, advocaat op Curaçao, zucht eens. De vraag was: waarom besloot ze dertien jaar terug om namens een lokale milieugroep tegen de raffinaderij te gaan procederen? "In het begin dacht ik: de overheid op Curaçao is gewoon niet goed voorgelicht. Wij dachten, we zorgen dat er goeie rapporten komen. Dan zullen er vast maatregelen volgen. Die rapporten liggen er nu. De stapel is kniehoog. Maar er gebeurt niets mee."

"Dat dit decennialang kan voortduren, vind ik tamelijk onverteerbaar. Ik val steeds weer van mijn stoel, ook nu ik dertien jaar met dit dossier bezig ben. Ik schaam mij dat dit mogelijk is in ons koninkrijk en die schaamte maakt het mij moeilijk dit naast me neer te leggen."

In 1984 is de ellende begonnen, vertelt In 't Veld. Shell besloot dat de Isla-raffinaderij, die de Koninklijke sinds 1915 exploiteerde, moest worden afgestoten. De raffinaderij had het eiland grote voorspoed gebracht, maar ze was verouderd en zou spoedig met verlies gaan draaien. De Isla voldeed bij lange na niet meer aan de eigen hinderwetvergunning. Per saldo was er in feite ook toen al nooit een milieuregel toegepast op de raffinaderij. Curaçao kon

Advocate Sandra in 't Veld.

de Isla van Shell kopen voor 1 Amerikaanse dollar, in ruil voor vrijwaring tegen mogelijke latere (milieu-)claims.

Stinkend asfaltmeer

Voor die ene dollar werd het eiland niet alleen eigenaar van een volledige raffinaderij met technische installaties, maar ook van zeilclubs, een polikliniek, de woonwijken Julianadorp en Emmastad, een rij volle olie-opslagtanks én een stinkend asfaltmeer. Dat meer, een afgesloten deel van de binnenbaai Schottegat, is aangelegd in de Tweede Wereldoorlog. Door

de grote vraag naar brandstof zat Shell omhoog met een miljoen ton asfalt, een restproduct van de olieraffinaderij. Asfalt en teerzuur werden gedumpt in omdijk gebied van ruim 50 hectare in het Schottegat. Die nalatenschap ligt er nog altijd.

Sterfgevallen

Sinds 1985 huurt het Venezolaanse oliebedrijf PDVSA de raffinaderij. Sindsdien bleven serieuze milieu-aanpassingen achterwege. Pas in 1997 kwam er een eerste milieuvergunning, volgens tegenstanders gebaseerd op toen al ernstig verouderde Amerikaanse normen. Van controle op naleving van de vergunning kwam volgens hen niets terecht. In 2005 rapporteerde onderzoeksbureau Ecorys dat de vervuilende uitstoot van de Isla jaarlijks minstens achttien voortijdige sterfgevallen op het eiland veroorzaakt en dat duizenden mensen door het inademen van de uitstoot een beroep moeten doen op de gezondheidszorg. Huisartsen rond de Isla signaleren opvallend veel luchtwegaandoeningen, vooral bij kinderen.

De raffinaderij op Curaçao en de elektriciteitscentrale blazen samen jaarlijks ruim 40 miljoen kilo zwaveldioxide (SO₂) de lucht in, veel meer dan alle raffinaderijen in Pernis bij elkaar opgeteld. De gemiddelde uitstoot is zo ongeveer vijftien keer de Nederlandse norm voor maximale uitstoot. De raffinaderij stoot daarnaast naar schatting 1,2 miljoen kilo fijnstof uit. Jaar in, jaar uit. Curaçao staat op de derde plek in de wereldranglijst van de CO₂-uitstoot per inwoner.